Destveanîna Mafên Neteweyî Yên Gelê Kurd Di Çarçoveya Îraneke Demokratîk û Federalî de

Hejmar: 138
6'ê Tîrmeha 2010
Buha: 150 Tûmen

agiri

Duheftînameya siyasî, civakî, çandî û hunerî

Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê diweşîne

Em Bîranîna şehîdên kîmyabarana Serdeştê bilind dinirxînin

7 ê Pûşpera îsal, 21 mîn salvegera kîmyabarana bajarê Serdeştê bû ku 1000 kuştî û birîndar bi dû xwe de hişt. Di doma wan salane de Komara Îslamî netenê giringiyek nedaye wî xelkê belalêdayî, belkî di gelek waran de pêşgirî ji hevkariyên saziyên cîhanî bi wan kiriye.

Di 21'mîn salvegera wê tirajîdiyê de em silavan dişînin bo ruha tev şehîdên wê bûyerê û bo xelkê bişeref yê Serdeştê ku biwêrane her sal vê yadê bilind dinirxînin.

Guhertina Rejîma Îranê, Cîhanê Jî Diguherîne

R: 6

Li Îranê Di 10 salan de 265 hezar kes goriyên trafîkê

Serokê Polîsê Trafîka Îranê, Eskender Muminî, diyar kir ku di heyama 10 salên derbasbûyî de 265 hezar û 515 kes ji ber trafîkê canê xwe ji dest dane.

Li gor malpera BBC'ê Eskender Muminî di civîneke çapemeniyê de li Tehranê daye xuyakirin ku niha li Îranê bo her hezar kesan 150 otomobîl hene, di demekê de ev hejmar li piraniya welatan bo hezar kesan 700 otomobîl hebûne, lê bûyerên trafîkê kêmtir in.

Muminî di beşek din ya axaftina xwe de wiha got, "Kêmasiyên zaf di navendên taybet bi trafîk û veguhastinê de hene û dema ku di gel zêdebûna otomobîlan ber bi rû bûn dê pirsgirêkên bingehîn yên welat berfireh bibin".

Hêjayî gotinê ye ku Îran yek ji welatê mezin yê deverê ye ku li gor amaran pêtirî 65 milyon kes di vî welatî de dijîn. û pêtirî 20 salane di wî welatî de tu pevçûnên serbazî çênebûne, lê serhejmariya goriyên tirafîkê seba xemsarî û guhnedana dewletê ji xerabiya rê û cadeyan di wî welatî de ji goriyên şer ên di welatên şerlêdayî pêtir e.

Paşayê Erebistanê:

Komara Îslamî ne hêjayî manê ye

R: 7

Hişdara Kilîntonê bi tepeserkaran:

Dema mista hesinî bi dawî hatiye

R: 7

Rûpel 2

Gaziya Komîsyona Teşkîlatê Bi...

Rûpel 4

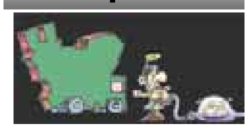

Karta Sor A Cîhanî Bi Komara Îslamî A Îranê

Selîm Zencîrî

Rûpel 7

Du Lîder: Simko û Dr. Qasimlo

Kakşar Oremar

Rûpel 10

Diyardeyek mezin û çareserkirina wê

Azad Kurdî

Rûpel 11

Zimanê Me Nasnameya Me Ye

Mecîd Cinîkanlo

www.arsivakurdi.org

Gaziya Komîsyona Teşkîlatê Bi Boneya 21'Mîn Salvegera Terorkirina Dr. Qasimlû Û Hevalên Wî

Hevwelatiyên hêja!
Endam û alîgirên Partiya Demokrat a kurdistana Îranê!

22'ê Pûşpera îsal, 21 sal bi ser terora rêberê navdarê gelê Kurd Dr. Qasimlû, bi destê terorîstên Komara Îslamî derbaz dibe.
Qasimlû ew mirovê ku ji bo kerameta însan û bo aştî û avedaniyê jiya.
Qasimlû ew mirovê ku bo bextewariya civakê û bo dadperweriya civakî xebat kir.
Mirovek ku canê xwe goriyê riya azadiyê û xweseriya takên civakê, xebata xwe bo riya xweziyên xelkê Kurdistanê û gelên zulimlêkirî yên Îranê kir.
Qasimlû li jiyan û xebat û rêberiya Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê de hizir û hêz û zanista xwe pêşkêşî bizava gelê Kurd kir û canê xwe di pêxema armancên wî gelî de dana.
Xelkê kurdistanê bi xwîna Qasimlû, belgeya xebat û nesrewtin heya serkevtinê wajo kirin, lewra îro Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê û rêberê şehîdê wê, bûne nasname û pênase bo bûn û hermana wan.
Hevarmanc, hevçeper, hevxebatî, keç û xort, jin û mêrên nîştimana Qasimlûyê şehîd, di bîranîna dawîn temirandina çirayê jiyana Qasimlû de, demjimêr 10'ê şevê bi dema Tehranê bo demê 3 deqîqan çirayên malên xwe ditemrînin û piştî 3 deqîan, bona nûkirina soz û peymanê ligel xebata Qasimlû carek din çirayên malên xwe dikin çirayên riya armancên Qasimlû û biryar didin, piştî her temirîneкê, hilbûnek jinûve heye û riya ronahî ya Qasimlû tim dibiriqe.
Em xatircem in ku xelkê biemeg yên Kurdistanê, li baskê Pişko ve heya binya çiyayên Araratê, rengê esmanî bilind û bê xewş wek heviyên Qasimlû, rengê rûbar, çem û kaniyên weke gavên berdewam ên Qasimlû, rengê hêminî û bawer weke xweziyên Qasimlû bo aştî û avedaniyê, dikin hêmaya rêzlênan ji rêberê herdem zindî di hizr û rêbaz de, bi hildana alaya şîn û bikaranîna rengê şîn bi awayên cur bi cur rewşek taybetî didin wê rojê û nîşan didin ku ew roj rojek taybet û îrada gel bo domandina rêbaza Qasimlû her wa bihêz û bişiyan e.
Xelkê Kurdistanê bi pîr û ciwan, di wê rojê de bi xwekirina kincên xweşik ên Kurdî ji malên xwe derdikevin û bi wî awayî gund, bajar, şeqam, zewî, kargeh û deştê dikin çepera her terze xebatek guncaw bo rêzgirtin ji yada rêberê herdem zîndî Dr. Qasimlûyê nemir û şermezarkirina terorîstên Komara Îslamî a Îranê.

Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê
Komîsyona Teşkîlat
12'ê Pûşpera 1389 a Rojî

Birêveçûna Konferansa Bizava Demokrasîxwazî - Evraz Û Nişîv ên wê Û Putansiyela me

Di rojên 29 - 30 Hezîrana 2010'an li Roma Îtaliyayê, konferansek bi navê "Bizava Demokrasîxwaziyê - evraz û nişîv û putansiyela me" birêve çû. Ew konferans ji aliyê saziya UNPO û bi hevkariya Sinator Marko Pîrloka ji aliyê Partiya Radîkal a Îtaliyayê ve di Senaya Îtraliyayê de birêve çû.
Li gor rapora nûçegihaniya Kurdistanê, di roja yekemîn a konferansê de, hejmarek berbiçav ji endamên Sena û Parlemana Îtaliyayê û herweha partî, sazî û kesayetiyên Îranî "netewên bindest û seranserî" beşdarî kirin.

Bernameya roja yekemîn di salona Kolon, di Senaya Îtaliyayê de birêve çû. Konferans bi pêşkêşkirina gotaran ji aliyê Sînator Marko Pîrloka, Sînator Êma Bonîno "Cihgirê Serokê Sina", Nangî Miwêrfî "bi nûneratiya saziya UNPO, Sînator Matêw Mêsasî "endamê Perleman û Komîteya karûbarên Derve yê Perlemana Îtaliyayê," Sînator Piyetro Marsenaro "berpisê Komîteya taybetî a mafê mirov a Senaya Îtaliyayê" û Nasir Poladî "nûnerê Kongireya Netewên Îrana Federal li UNPO dest pêkir.

Di roja yekemîn de 4 panel birêve çûn, ev panel pêkhatibûn ji:
1- Sedema nebûna demokrasiyê çiye?
2- Gihîştin bi demokrasiyê, kopika guhertinan
3- Ewlehiya navxweyî û derveyî
4- Stratejî bo guherîn û rolê civaka navnetewî

Hêjayî gotinê ye ku di panela duyem de Hesen Şerefî, Cihgirê Sekreterê Giştî yê Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê bi nûneratiya Kongireya Netewên Îrana Federal, gotarek pêşkêş kir.
Roja duyem, konferans li binkeya Partiya Radîkal a Îtaliyayê de birêve çû. Di wê beşa konferansê de tenê hêz û aliyên Îranî beşdarî têde kirin.
Di roja duyemîn a konferansê de, 3 panel birêveçûn û ew panel pêkhatibûn ji:
1- Bizava Kesk di derbazbûyî, niha û pêşerojê de
2- Bizava demokrasîxwazî û bizava jinan
3- Bizava demokrasîxwazî û bizava netewên zulmlêkirî

Hêjayî gotinê ye ku Dr. Mîro Elyar di panela sêyemîn de gotarek di peywendî di gel xalên hevbeş û

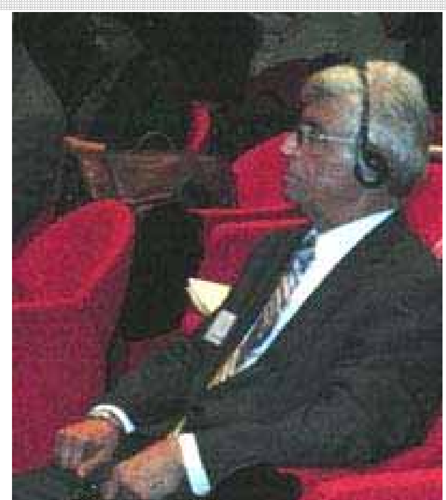

arîşeyên opozîsyonê pêşkêş kir. Di wê konferansê de şandeke Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê bi serokatiya Hesen Şerefî, Cihgirê Sekretêrê giştî yê Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê beşdar bû.

Her li bernameyên roja duyemîn de carek din Hesen Şerefî di peywendî di gel netewên Îranê axaftinek pêşkêş kir û got ku mixabin hin caran ji aliyê hin kesan ve bi ew qewm tên navbirin û bi selmandina hin belgeyan li ser netewbûna wan gelan pêdagirî kir

www.arsivakurd.org

Pêwendiyên Îran Û Erebistanê!

Dara Natiq

Ji hemî aliyek re eyane ku welatê Erebistanê xwediyê pêkhateyekê civakî û çandî a taybet e. Xêl û eşîrên wî welatî ku xwedî çand û rewşt û tîtalên balkêş û navendên berçav û bihêz yên perwerdehiya olî ne, bûye cihê heybet û zengîniya civaka wî welatî. Çavkaniyên mezine petrolê ku yek ji çarêye hemû petrola cîhanê pêk tîne, yê bûye kaniya sereke a dewlemend bûna hakimên wî welatî. Ji aliyekî din ve bûn ziyaretgaha Hecê (Meke) ku di salê de bi milyonan mislmanên cîhanê berê xwe didene wî welatî, wek sitûneke bihêz a abûriya Erebistanê tê hesibandin. Padeşahiya Seûdiyê ku xwe bi rêberê Olî yê cîhana Îslamî dihesbîne, di asta herêmî û nemaze di cîhana Îslamî de rolekî xuya û mezin dilîze û ji aliyê welatên Îslamî û tewgerên Îslamî ve bi avayekî berçav piştgîrî û aîkariya madî jêre tê kirin. Bê guman welatê Erebistanê bi wan taybetmendiyane cihekî şaz û xasmanî di Rojhelata Navîn û nemaze welatên derdora xelîc Farsê de bi xwe girtiye û zirûfa tenahî û siyasî û civakî a wî welatî hertim bûye cihê heybet û temahiya eniyên super hêzên cîhanê û nemaze welatên hevgirtî yên Amerîkayê.

Îran û Erebistan hertim weke du hêzên xwedî bandor di cîhana Îslamî û di pêvajoya guhertinên herêmî û rewş û tenahiya siyasî û civakî nemaze di Rojhilata Navîn û welatên derdora Xelîc Farsê de rolekî berçav li gor berjewendiyên taybetyên xwe dilîzin.

Pêwendiyên Îran û Erebistanê piştî serkevtina tevgera gelên Îranê di sala 1357'an de, ber bi aloziye ve çûn û di 3 dehikên derbas bûyî de gava mirov mêzeyî dîplomasiya navbera wan du welatane dike dixuye ku di wî heyamî de pêwendiya navbera wan du welatane bi sedemên cur bi cur ku em dê amaje pê bikin, gelek evraz û nişîv bi xwe re dîtine.

Hewceye ku di şirovekirina têkilîyên navbera Îran û Erebistanê de enerjî û rola herdu welatan di saziya Opekê de, pêgeha eniyên herêmî û rikeberêyên herêmî û navneteweyî di wê herêma stratejîk de, zirûf û pêgeha Erebistan û Îranê û Sedemên bi bandor di pêwendiyên siyasîye wan du welatane de, xalên hevbeş û cuda ên navbera du welatan, taybetmendiyên padişahiya Erebistanê, arîşe û giriftên hundir ên civaka Erebistanê, bûyera 11'ê september 2001'an, û xesarên wê li ser Erebistanê, zirûfa niha ya Erebistanê, delîveyên li hember Îranê û arîşe û girêpêçkên dûhev li hember Îranê, di dawiyê de dibe hegerên ji hevnizîk bûna ev du welatane di asta herêmî û navneteweyî de divêt bi awayekî zanistî bihê berçav girtin.

Welatê Erebistanê bi berhevdan tevî welatên Erebî ên derdora Xelîc Farsê, di warê weşandina siyasetên derweyî û riftara tevî superhêz bi awayekî serbixwe dilive, ku ev siyaseta han zaf caran tevî hizr û nêrînên Îranê ji bo kêmreng kirina rola meznehêzên cîhanî herêmî di derdora xelîc Farsê de hev digrin û hin caran weke sedemek stratejîk bi awayek û nerasterast bo jihev nizîkbûna wan du welatane tê hesibandin. Lê bi ronî diyare ku Erebistan bi alîkarî û ravêj tevî lîstikvanên bingehîn ên herêmî nemaze Îranê, pêvajoya guhertinên çend salên Dawî derheq dijberî kirin tevî berjewendiyên super hêzên cîhanî di Rojhilata Navîn de xwedî bandorek mezin û berçav bûye.

Siyaseta dewleta Bûş piştî bûyera 11'ê Septambera 2001'an, bi taybetî sûçdakirina seûdiyan bi hevkarîkirina terorîzmê û gelaleya Rojhilata Navîn a mezin û siyaseta guhartin û cihgîrkirina demokrasiyê li welatên Erebî û herwisan êrîş bo ser Îraqê, serbarê nerazîbûna beşeke berbiçav ji welatên herêmî, tirs û bêbawerî dinava rayedarên dewleta Erebistanê derheq bi Amerîka û siyasetên wê di herêmê de pêk anî. Lê ev çende bû ye delîveyek baş bo ji hev nizîkbûna her du welatên Îran û Erebistanê, jiber ku li gor pêvajoya siyasetên Amerîkayê li herêmê de desthilatdariya her du welatan tevî tirs û nemanê berbirû bû.

Lê ji aliyekî din ve di asta herêmî de zêdetir bûna rola têkderane û berbiçav a Îranê li Efxanistan, Lubnan, Felistîn û nemaze Îraqê yê bûye cihê nerazîbûn û nigeraniya Erebistanê. Weke tê xuya kirin guhartin û bûyerên çend salên dawî ên Rojhilata Navîn bûye sebebê xurtbûna rol û pêgeha Komara Îslamî û şîeyan û herwisa bûye cihê nigeranî û ji xweketina Erebistanê bi awayên cur bi cur bo kêmreng kirina bandora Îranê li ser welatên herêmê de.

Îran, Îraq û Erebistan hertim weke 3 welatên girîng û bibandor di herêmê de dihatin dîtin. Li hevhatina du ji wan 3 welatan dikarî kartêkirinek berçav û hewce li ser pirs û guhartinên kûr û girîng ên herêmê çêbike. Lewra Erebistan hertim cehdê dike ku welatê Îraqê wek alavek bo bihêztir kirina rolê xwe di herêmê de bikar bîne û rolê Îranê û şîeyan di Îraqê de kêmreng bike.

Erebistan hertim xwe weke berevankarê Îslama Sune dide eyanê û derheq bi nfûza şieyan û kêmreng bûna rolê sunayan di Îraq, Lubnan û Behrêynê de nigerane.

Erebistan hêz û şiyana aloztirkirina zêdetire zirûfa tenahiya siyasî û civakî a herêmê ji rêka piştevanî kirin ji tevgerên dijberî şîeyana heye û di vê dawiyê de bi awayekî eşkere fitwa û ragihandinên saziyên suneyan dijî şîeyan zêdetir bûye ku ev yeke jî bûye cihê nigeranî û nerazîbûna Komara Îslamî a Îranê.

Nêrînek kurt derheq bi taybeytmendiyên Îranê û Erebistana Seûdî di çarçoveya pirsên wek rola her du welatîn di cîhana Îslamê de, mesleya Hecê, bazara Peterolê, çalakbûna her du welatan di qada navneteweyî û herêmê û Îslamî de, zirûfa teybet a Coxrafiya Xelîc Farsê û pêkhateya kêmaniyên sune û şîe di wê herêmê de, girîngî û bihaya Îran û Erebistanê ji hevre dide xuya kirin. Lê li qirax wan fakterên ku me îşare pê kir, netifaqiya navbera Îran û Erebistanê ku çavkanî girtî ji hegerên weke: çavanî û pêkhateya hikûmetê, tenahiya herêmî, pêwendiya tevî Amerîkayê. Îdolojiya Wehabiyet û Şîe, piştevanî kirina Erebistanê ji sedem bi dirêjiya 8 sal şer tevî Îranê, siyasetên cudahiya Îran û Erebistan li Efxanistan, Îraq, Lubnan û Felistînê, dide xuya kirin ku geşekirin û xurtbûna pêwendiyên Komara Îslamî û Erebistana Seûdî ku herduk daxwazkarê rêberêkirina cîhana Îslamê ne, tevî dubendî û rikeberiyên aloz û dijwar berbirûye û gav avêtin di vê pêvajoa han de hewcehî bi hûrbîniyekî zaf heye.

www.arsivakurd.org

Karta Sor A Cîhanî Bi Komara Îslamî A Îranê

Selîm Zencîrî

Piştî midehek zaf got û bejên bêencam bo dawîanîn bi serberedayiyên etomî yên Îranê, serencam Şêwra Ewlekar a NY' biryarnameya Çaremîn a dorpêçan li 19'ê Cozerdanê de li dijî wî welatî pesend kir. Bi watayek din Komara Îslamî li hember domandina bernameyên navikî bi bê berçavgirtina xwastên navnetewî ji aliyê civaka navnetewî ve cezayek nû û girantir bi ser de hat sepandin ku bazneya dorpêçan li dijî bertengtir û qada tekoşîn û manordanê jî lê bişktir dike. Ew tehrîm ji hêlek din ve jî nîşandana karta sor a cîhanî û yekêtî û yekrefiya cîhanî li hember Komara Îslamî de digehîne û serbarê wê ku dikare alîkar be bo teneman û îzoletir bûna pitir a rejîmê li asta navnetewî de, herweha dikare kirîzên siyasî û abûrî yên Îranê li hundur de jî kûrtir û şeqarên navbera wan de jî berîntir bike.

Eve jî li halekê de bû ku Komara Îslamî bi hemû şiyan û karîna xwe ve, hewil da ku riyekê ji bo helatin ji vê kirîzê û pêşiya pesendkirina wê biryarnameyê(çi bi bacdan bi Tirkiye û Birazîlê, û çi jî weke puandan, dîplomasî û paranewe) bigre, lê tu yek ji wan nekarî çareya derdê rejîmê bikin û bêencam man. Çunku êdî destê mirar yê rejîmê ji hemû kesê re rû bûye û hemû kes û alî ji niyet û armancên pîs yên rejîmê têgihîştine. Lewma serbarê wê ku Kunseya Ewlekar biryarnameya 1929 li dijî Îranê pesend kir, her yek ji Amerîka, Yekêtiya Ewropa, Usturaliya, Kureya Başûr, Japon, Kanada û Îmaratên Yekgirtî yên Erebî bi cuda tehrîm xistine ser rejîmê ku eva jî eyankerê dorandin û şikestek mezine li siyaseta derve ya rejîmê de.

Lênihêrînek bi biryarnameyê û cudahiyên bi yên berê re

Raste ku biryarnameya dawîn li gor yên berê tundtir e, lê dîsan bi wî awayî nine ku Komara Îslamî pê seqet û felec bike, çunku didanên wê ji aliyê Rûsiya û Çînê ve hatine kişandin, lê dîsan jî dikare givaşîn zêde û bi azar bigehîne rejîmê. Biryarname serbarê wê ku daxwazê ji berpirsên rejîmê dike ku mehandina uraniyomê rawestînin, çalakiyên Spaha pasdaran û hêlên gemîvaniya Îranê û veguhastina sîlahên giran bi Îranê bi armanc girtiye û rê ji bo pişkivandin û ragirtina her barek biguman ji riyên avî, zewî û asîman ve bi meqseda Îranê bi dewletan dide.

Lewre xincî naveroka biryarnameyê, ew hevdengî û komdengiya ku vê carê li helwesta siyasî a welatên 5+1 de hat dîtin, tiştek cuda bû. Bi taybet helwesta Çîn û Rûsiya ku berê dijî xurtbûna tehrîman û nemaze gefa bikaranîna mafê Vetoyê dixwarin, vê carê avek tezî û sar berdaye ser destê rejîmê û derbek siyasî ya ewqas giran ji rejîmê re bû ku Ehmedînijad anî ziman û Rûsiya bi dujminatiya li gel xelkê Îranê tawanbar kir.

Xalek din ku cudahiyan berçawtir dike, hevdem îşare kirin bi pêpeskirina mafê mirov ji aliyê karbidestên rejîmê ve bû ku heta duh ketibû perawêza pirsa navikî a rejîmê yan jî bi awayekê bêdengî lê dihat kirin.

Dorpêçên yekalî yên Amerîka, Yekêtiya Ewropa û ...

Piştî pesendkirina biryarnameyê her yek ji Sena (bi piraniya dengan 99) û Kongireya Amerîkayê (bi 400 dengên ERÊ li hember 8 dengên NA) gelaleyek pesend kirin ku beşa enerjî, bankdarî û pêpeskarên mafên mirov li Îranê bi armanc girtiye û zaf kompaniyên neftî, bîme, bank, kesên "heqîqî û hiqûqî" yên rejîmê û herweha qedexe kirina firotin û derfirotina Bınzîn, Gazayîl û şewata motora Cêt li çarçoveya gelelê de cî girtiye. Bi taybetî ku navê Spaha Pasdaran û kompaniyên girêdayî wê, fermanderê Spahê û Wezîrê Berevaniya rejîmê bi eşkereyî hatiye û piştî wajoya Obama yasayî û dê bikewin warê piratîk ve.

Li heman demê de Yekêtiya Ewropayê jî ku şirîkê eslî yê ticaretê li gel Îranê ye, ji ber serberedayîtî, riyakarî û metirsîdar bûna rejîmê, riya pêwedan û sepandina hisarên yekalî ji bo kemilîn û bihêz kirina tehrîmên Civata Ewlekar girte ber

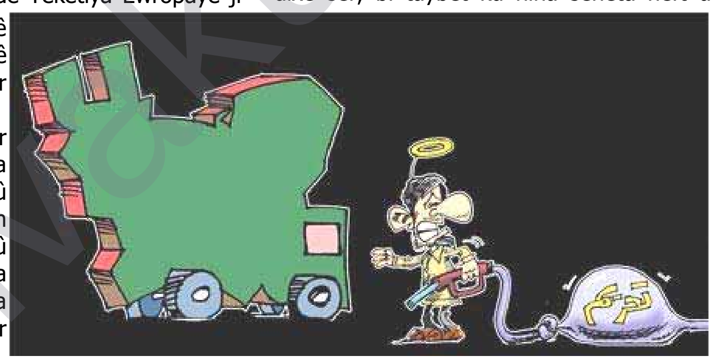

xwe. Bi taybet ku beşa enerjî anku neft û binzînê bi nîşane digre.

Ji aliyek din ve jî G8 li dawîn rûniştina xwe li Kandayê de welatên cîhanê raspard ku tehrîmên NY bixin warê piratîk ve. Çunku rejîm li arasteya çêkirina çekên etomî de gavan dawêje. Herwiha bi anîne hola meseleya mafê mirov û pêpeskirina wê ji aliyê rejîma dijî mirovî ve, gavek din ya micid ji bo biçokde anîna rejîma Tehranê avêt. Xincî welatên navhatî û poşman bûna çendîn kompaniyên cînanî bo firotina binzînê bi Îranê, Îmareta Erebî jî ku bi yek ji girîngtirîn pêgehên çalakiyên aborî û bazerganî yên Spaha Pasdaran û helqeya pêwendiyên wan bi welatên din tê zanîn, tevlî kempîna tehrîmên cîhanî dijî rejîmê bû û dest bi ser 41 hesabên bankî yên Îranê û herweha firotina binzîna 10 kompaniyan bi Îranê ragirt ku eve jî derbek giran ya din e ku ji cismê nesax yê Komara Îslamî tê dayîn.

Helwesta rejîmê

Yekêtî, helwest û yekdengiya cîhanî li dijî rejîmê, li rastî de ew gêj û ecêbgirtî kirin û her yek ji wan bi awayekê helwest û nerazîbûna xwe derbirîn, Bi taybet ku dîsan bi dûr ji pirensîpên exlaqî û li cihê bixwe dehatinê, hewsarê teledînk û serşêtê xwe vekirin û wî jî bi zimanê bêrêzî û gef ve, şibî mestan li deşta îzolebûn û tenêmana Komara Îslamî de dinirrand û biryarname bi desmalek bêkêr û bo nav kirsdankê wesfand û dîsan ev derfet û peyama rohn a cîhanî nedîtî û nebihîstî wergirt û serbarê berdewamî li rêbaza xwe de, şert û mercan bo got û bêjan diyarî dike û jewe ye ku dîsan dê bikare civaka navnetewî baxapîne û demê bi qazanca xwe heder bide. Lê bêhay ji wê ku li qobiyekê de çeqiye ku derketin jê zehmet e û renge şans û bextê dawîn be jêre û bahoz koşka xeyalên wî têk bide û dawî bi xewna rêberîkirina wî ya cîhanê bîne.

Encam

Ew dorpêçên Şêwra Ewlekar û her yek ji welatan, serbarê wê ku nîşan dide Komara Îslamî weke rejîmek dîktator, serberredayî û metirsîdar ketiye ber kerb û nifreta cîhanî, belkî nîşanderê bêparbûna rejîmê ji hitbar, erziş û buhayên mirovî, dîplomatîk û siyasî ye li asta navnetewî de. Lewre serbarê wê ku tehrîm qada tekoşînê bazneya dewra wê tengtir û givaşên zêdetir dixe ser, bi taybet ku niha seneta neft û gaza Îranê hewcehî bi nûjenkirin û teknolojiya serdem heye, dikare Îranê ber bi rewşek aloztir û pir kirîztir pal bide. Lê rastiyek jî heye ku ew tehrîmane weke sûr (şimşîr)ek dudev e ku him xelkê digre û him jî dewletê û li vê zirûfê de tesîr û bandora herî xirab li ser xelkê û gelên Îranê dike û weke jehrek kuşende dê tama jiyana xelkê nav bibe û hêla hejarî û belengaziyê duhember dike.

Bi giştî li egera bicîanîna wan dorpêç û givaşan de, rejîm dikewe durêyekê. Yan teslîm bûn li hember xwasta cîhanî yan jî domandina serhişkî û kulandina qebrê xwe bi destê xwe. Lê hawrîdanek bi riftarên rejîmê li salên derbasbûyî de derdixe ku rîçareyên dîpomatîk nekarîne rejîmê neçar bi peyrewî kirin ji yasayên navnetewî bike. Lewre paşdekişyan jî wateya mirina rejîmê digehîne. Çunku eva siroştê rejîmên dîktator û yek ji wan jî Komara Îslamî ye ku dixwazin mana xwe bi tund û tûjî, givaş û çeka etomî garantî bikin, lewre sermestane diçe pêş û bi wî awayî jî dibe bi gef û xeteriyek mezin bo ser aştî û tenahiya hemû cîhanê, ku eva jî bezandina hêla sor a cîhanî digehîne. Lewre divêt em çavnihêriya encamên metirsîdar bikin.

www.arsivakurdi.org

RONÎ

Quncikek ji bo şiroveya bûyer û babetan ji xwendevanên "Agirî" re

Ebdulla Hicab

Bikuj Û Qurbanî

Biryara Navenada Dadê ya hêzên Çekdare Komara Îslamî di derheqa 2 kesên ku weke tawanbarên cinayetên girtîgeha *Kehrîzek* hatin nîşandan, ciyê baldarnê bû. Salek piştî eşkerebûna beşek ji cinayetên Komara Îslamî di wê girtîgehê de, qaşo ku haya karbidestên asta jor jê nîne, rêjîmê hin kes ji birêveberên pile nizm û nobedarên girtîgehê girtin û di dawiyê de ji bo 2 kesan biryara darvekirinê û ji bo 9 kesan jî cezayê sivik diyarî kir. Hêviya rêjîmê ev bû ku bi wê pêgava sembolîk û bi qurbanî kirina hin karbidestên xwe yên asta nişîv, tawana kuştina girtiyên siyasî di bin Îşkenceyê de li ser xwe hilde.

Navê *Kehrîzek* weke navenda herî bi tirs û tehlîkeye Îşkencê di Komara Îslamî de, piştî bûyerên sala 2009 kete rojeva siyasiye Îranê û weke navên "Emna sor ya" Silêmanî û "Ebû Xureyb" a Îraqê bû sembola Îşkencegehên rêjîma Îranê. Dema hin kesên nêzîk ji kesayetiyên naskirî di nava sîstema Îranê de birin wê Îşkencegehê û bi wî awayî nûçeya cinayetan derket derveyî girtîgehê, êdî Komara Îslamî nekarî hebûna navendek weha tije cinayet veşêre û bi neçar ma ku ji riyekê bigere heya xwe ji wê rûreşiya mezin derbas bike. Lewma bi fermana Xameneyî ew girtîgeh di sala 2009 de hate daxistin û cinayet û binpê kirinên mafê mirovan ku li wir dihatin kirin derbasî girtîgeha Êvîn a Tehranê û navendên Îşkencê di girtîgehên din de kirin.

Bi ragehandina biryara dawî ya Dadgeha hêzên çekdar re, Komara Îslamî tu nav ranegehandin heya eşkere be ka ew du kesên ku tên bi darvekirin kî ne, lewma hê di bin gumanê de ye ka gelo wê kes ji ber wan tawanan bê ceza dan an na. Lê eger bê û em wisan bihesibinin ku niha Komara Îslamî 2 kes ji çekdarên xwe ji ber cinayetên di derheqa girtiyên girtîgeha *Kehrîzekê* îdam dike, wê demê hin pirs dikevin rojevê ku rêjîm dibe bersiva wan bide. Pirsên weke; Ka gelo ev 30 salin çend kes di bin Îşkenceyên Komara Îslamî de hatine kuştin û ji ber çi kes bikujên wan napirse. Kî berpirsyarê sereke ye siyaseta eşkence û kuştinê ye û çima kes ji tawanbarên sereke napirse. Gelo kewirbaran kirin, bê hurmetî kirin ji keramet û kesayetiya mirovan re, qamçî lêdan, Îşkenceya li ser girtiyên siyasiye ser bi rêkxistinên opozisyonê, bêhurmetî kirin bi kesayetiyên siyasî û bi sedan mînak ji kiryarên derveyî exlaqê mirovatiyê hemû bi fermana kî û di çarçoveya kîjan yasayê de tên kirin û çima ew nayên guherîn û kes ji ber wan cinayetan nayê ceza dan.

Her yek ji wan pirsan bi xwe basek têra xwe dixwaze. Lê ger mirov hemû wan pirs û mijaran bide aliyekê ve, bi xwe berpirsayetiya tak di çarçoveya sîsteman de mijarek bingehîne. Qedera ew du kesên ku qaşo ji ber cinayetên *Kehrîzekê* bi darvekirinê re hatine ceza dan dikare ji taken din ku di çarçoveya Komara îslamî de cinayetan dikin re bibe îbret. Biryara rêjîmê di derheqê karbidestên xwe yên cinayetkar de dubare nîşan dide ku her tak û her kesê ku fermana serdestên xwe birêve dibe pêwîste beriya ku karekî bike, ji encamên karê xwe bifikire û wê bizane ku di dema hesab jê pirsînê de, tu kes û tu karbidest

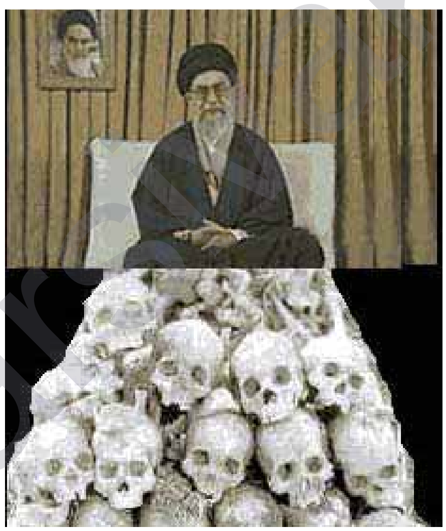

amade nîne ji takek weha re xwedî derkeve.

Yekem dersa ku qedera qurbaniyên nû yên sîstema Komara Îslamî, ku di dema xwe de bi xwe beşek ji qewareya pir ji cinayete rêjîmê bûn, derdixe holê ewe ku tak di hember kiryarên xwe de bi xwe berpirsiyare, heta di wê demê de jî ku ew tak di çarçoveya sîstekê de kar bike ku wî neçar dike bi wî awayî tev bigere. Kesên ku Komara Îslamî niha bi navê sebebkarên serekye cinayetên ku di girtîgeha *Kehrîzeké* de birêve çûne dide nasandin û niha dixwaze wan bike qurbanî, takên herî girêdayî bi pîvan û prensîpên rêjîmê re bûn. Wan bi tenê fermana Xameneyî û berpirsyarên din yên rêjîmê birêve birine ku dijber û rexnegirên xwe tînin rêza Şeytanan û kuştina wan weke xizmetek mezin ji bo Îslam û diyanetê didin nasandin. Lê me dubare dît ku dema roja jêpirsînê hat, Xameneyî û cinayetkarên asta serve xwe dane palê û ew kes kirin qurbanî.

Sîstem çiqas şidyayî û dijî mirovatiyê be, lê dîsan tak derfeta hilbijartinê heye û pêwîste bikare biryarên ku li gel pîvanên exlaq û usûlên mirovatiyê hev nagrin birêve nebe. Oskar Sçindler karsazek Almanî û endamê partiya Nazî ya Hîtler bû ku sala 1939 ji bo qazanc kirina pere çû Krakow li Poloniya (Lehistan) û xwest ji hêza belaşe cihûyên ku dibirin kampên mirinê bo berjewendiya xwe sûd werbigre. Di dema herî bi tehlîkeye qir kirina Cihûyên Alaman û Poloniya, Sçindler ji jiyana xwe maye danî û karî bi kêmî yek hezar cihûyan ji mirinê xelas bike. Wî dersek da kesên ku di çarçoveya sîstemên dîktator de kar dikin ku ger bixwazin, dikarin bi awayek cuda ji dîkatorên deselatdar tev bigerin.

Qedera qurbaniyên nûye Komara Îslamî dubare nîşan dide ku ji bo sîstemên dîktator kesên ku di xizmeta wê de ne, bi tenê weke "emraz" ji bo pêşvebirina pilan û bernameyên karbidestan tên bi kar anîn û dema dîroka bikaranîna wan bi dawî hat, weke her emrazek din ew jî tên avêtin. û ji hindê jî hê eşkeretir, ewe ku di çarçoveya sîstemên weha de, kesên herî tundajo beriya her kesên din dibin qurbaniyê bêexlaqiya xwe. Çunkî tu sîstem, di dema tengasiyê an di dema vebûn û asûdeiyê de ji kesên tundajo, bê prensîb û cinayetkar heta dema ku ev cinayet di xizmeta parastina berjewendiyên sîstemê de bin û bi fermana karbidestan birêve çûbin, xwedî dernakevin.

Parastina kerameta mirovan heta di dema şer û pevçûnan, serdestî û bindestiyê û di dema netifaqiyan de mercê serekeye jiyana asûde ye. Ji bo bicîh kirina vê pîvanê tak jî dikare xwedî biryar û xwedî bandor be. Qedera karbidestên rêjîmê ku piştî cinayetên ku ji bo parastina rêjîma Komara Îslamî dikin, bi xwe dibin qurbanî û weke tawanbarên cinayeta *Kehrîzekê* tên ceza dan, pêwîste ji bo hemû ew kesên ku îro siyasetên Komara Îslamî birêve dibin bibe ders. Dîktator û sîstemên ku mirovan weke emraz temaşe dikin, di dema tengasiyê de amade ne her kesî û her tiştî bikin qurbanî. Ew sîstem ji kesî re mal nîne û her kes an aliyê ku rojek ji ya din zûtir ji wê sîstemê û ji siyasetên wê dûr bikeve pitir ji xwe, ji kesayetî, maf û ji pêşeroja xwe xwedî derdikeve.

Şandekî PDKÎ Serdana Nûneratiya BDP'ê Li Amerîkayê Kir

Roja 24'ê Hezîrana 2010'an, şandekî PDKÎ li Amerîkayê pêkhatî ji: Şerîf Bêhrûz ''nûnerê PDKÎ li Amerîkayê û Cemal Ebdulazade ''berpirsê Komîteya Partiyê li Amerîkayê, seredana Deftera nûneratiya Partiya Demokrasî û Aştiyê "BDP"ê li Waşîngtonê kir û ji aliyê Nezmî Gûrî, berpirsê Bîroya nûneratiya vê partiyê ve hat pêşwazîkirin.

Şanda PDKÎ tevî pîrozbahî kirin ji BDP bona vekirina nûneratiya xwe li Waşîngtonê, hêviya serkevtinê bo partiya navhatî li bicih gihandina erkên xwe bo xizmetkirin bi gel û nîştiman de xwast.

Di vê hevdîtinê de, her du aliyan li ser xurtkirina peywendiyên bihevre li pêşerojê bi taybet li hevkariyên di Rêxistina Entir Nasyonala Sosyalîst û herweha li Amerîkayê de tekez kirin û hêvî xwastin ku bikarin gavên hevpar li pêvajoya xizmetkirin bi gelê kurd de bawêjin.

Hêjayî gotinê ye ku heyamek berî niha, BDP'ê bo cara yekemîn nûneratiya xwe bi fermî li Waşîngtonê de vekir.

Mehnameya Kurdî– Farsî A Sirwe Ji Weşanê Sekinî

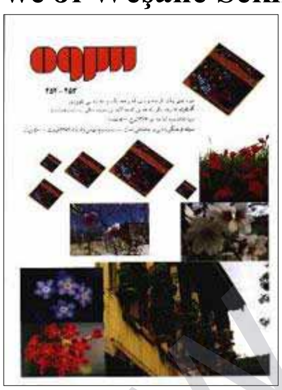

Mehnameya Sirwe ku bi du zimanên Kurdî û Farsî dihat weşandin, piştî 25 salan û 281 hejamar çap û belavbûnê ji weşanê sekinî.

Li gor Nûçegihaniya (Mêhr) li bajarê Sine sedema rawestandina wê mehnameyê pirsgirêkên malî bûye.

Bêhrûz Ceiferî, berpirsê wê mehnameyê di gotûbêjekê de ligel Nûçegihaniya (Mêhr) de got: li gor zanyariyan ku li navenda weşandina çandî – edebî ya Kurdî gihîştine destê wan, endamên wê mehnamê naxwazin ji weşandina wê berdewam bin. Navhatî herwiha ragihand li çend salên borî de komek ji endam û alîgirên çandî – edebî yên zimanê Kurdî di vê blavokê de çalakî dikirin û bi vî awayî heta xercên vê mehê jî kişane dibûne stuyê xwe.

Rojev

Guhertina Rejîma Îranê, Cîhanê Jî Diguherîne

W : Arîn

Tenê bînin pêş çavên xwe ku guhertina rejîmê li Îranê de dikare çi guhertinekê li cîhanê de pêk bîne. Gelek girê li gavekê de vedibin û gellek pirsgirêk jî bihevre çareser dibin. Lê rawestin ku em qazanc û berjewendiyên vê yekê binirxînin. Mifahên wê ewqas zor in ku Obama û tîma wî divêt hetmen tama wê bikin. Wekî diyar û berçav gelek hêzên leşkirî yên Amerîka, Îsraîl û Ewropayê çûne Xelîcfarsê û hêj jî diçin. Gelo ma qey şerek li rê de ye? Renge em ber bi wê yekê ve biçin. Çunku erebên sunnî yên derdora Xelîcfarsê tirsek mezin ji Îranê hene û li benda yekî din in ku li vê navberê de bê û desttêwerdanekê bike. Nemaze renge weke operasiyona azadkirina Kuwêtê, çavkaniyên malî yên wê jî dabîn bikin. Obama divêt bifikire ku pirsa Efxanistanê jî bi wê yekê çareser dibe, jiber ku guhertina rejîmê, xetera desttêwerdan û maytêkirina welatên dîktator li deverê de kêmtir dike. Renge jî eva dawîn rê be û Serokkomarê Amerîkayê çareyek din xincî wê nebe.

Hêlên veguhastinê bo Efxanistanê

Êdî pirsgirêk li holê de nabe û ew mesele jî namîne ger ku Qirqîzistanê rê girt, divêt Ozbekistanê bibîne ku nawend û pêgeha leşkirî ya Amerîkayê negre. Îran baştirîn rê ji bo veguhastina hêzê bi deverên rojavayê Efxanistanê ye ku li wir, Talîban jî naxuyin. Bi beşdariya Îranek hevgirtî û hevkar, Amerîka jî baştir dikare şerê Efxanistanê pêşde bibe. Niha ev pirsiyare derdikewe holê ku guhertina rejîmê çi tesîrek li cîhanê de dibe?

Êdî hewcehî bi berminetiya Moskoyê nake.

Mosko rayek eşkere û negor derheq hevkariya Komarên berê yên Soviyeta berê ji bo alîkarîkirina Efxanistanê heye. Rûsiya herwiha bi hêsanî ji bo pêşîgirtin ji pirogramên navikî yên Komara Îslamî hevkariyan nake. Bi guhertina rejîma Îranê, Amerîkayê alavek givaşxistine ser Rûsiyayê dikewe dest. Li encam de, ji Lehistanê ve bigre heya Gorcistanê, hemû dever dê peyama azadî, û azadîxwaziya ji desthilat û serdestiya Rûsyayê de bidest bixin.

Pirsa navikî

Him xetera Îrana etomî li nav namîne û him jî rikeberanêya sîlahî û etomî li deverê de bidawî tê û tu hewcehiyek bi bacdan û hezîneya berlêgirtinê jî namîne.

Îraqek azad

Bi nemana desttêwerdana rejîma Îranê bo piştewanîkirin ji şîeyên Îraqê, êdî alavek givaşê bo ser kar û barên navxweyî yên Îraqê namîne. Kiryarên terorîstî li wir kêm dibin û tirsa Sunniyan ji Îranê jî li deverê de direve.

Lubnanek azad

Bêy piştevanî ji Hizbulahê û pereyên ku Tehran li başûra Lubnanê de serf dike, xeterek têkderane li Rojhilata Navîn de namîne.

Ewlehî ji bo Îsraîlê, azadî ji bo Xezeyê

Piştevaniya rejîmê ji Hemasê li Xezê û Hizbulahê li Lubnanê de him pêvajoya aştiyê têk dide, him jî fitne û şerxwazan bihêztir dike.

Nift erzantir dibe

Bi nemana rejîmê û dorpêçan, Îran dê bikare seneta nifta xwe nûjen û asta berhemanînê jorde bibe. Êdî xetera girêdana tengava Hormizê jî namîne û buhaya neftê bi hêsanî tê kuntirolkirin û li astek navincî de dê bihê ragirtin.

Asyaya navîn azadtir

Hejmarek zêde ji çavkaniyên neft û gazê ji aliyê din yê behra Xezerê ve dikarin bigihîjine Îranê. Pêwendiya Asyaya Navîn û rojava, Îran û Rûsiya ne û ger ew îmkan çêbibe, êdî hewcehî bi hezîne û têçoya zaf li dor çêkirina hêla lûleya Azerbaycanê (ji Bakû ve bo Ceyhûnê) nake û girêdayîbûna welatên Asyaya Navîn bi Rûsiyayê bo veguhastinê jî bo her tim tê guhertin.

Îran azad dibe

Girîngtir ji hemûyan xelkê Îranê jî dikarin piştî ewqas xwîn, nirx û gorîdanê, saman û dahata ku ji wan hatibû talankirin, bistînin û weke Îraqiyan pêşeroja xwe biafirînin û ji azadiyê bimifah bin. Ma Îranek azad baştir e yan tepeserî, îşkence û qetlîam?

Hêza Rûsiyayê

Hêza împeryalîstî ya Rûsiyayê jî bi dawî tê û dexaleta wê li Rojhilata Navîn û firotina çek û teqemeniyan bi Sûriyê û desttêwerdana Sûriyê jî li Îraqê de bi dawî tê. Nivîskar paşan li dawiyê de diçe ser vê yekê ku me li rojava de jiyanek xweş heye û em bi şans û bext in ku zirûf û rewşek wiha li welatên me de nine. Li warê dîrokî ve em xwe naveşêrin û divêt bo jiyanek baştir hevkariya xelkê din jî bikin.

Behs û nîqaş bi rejîma Îranê re bêfeyde ye û divêt em bizanin ku rejîmên hankî, him xelkê xwe jinav dibin û him jî nezma cîhanî dixin xeteriyê. Erê gelo ma ev yeke pênaseya Komara Îslamî nine? Tiştek eyan e, Obama dikare cîhanê vexwîne rex xwe û teklîf û çarenivîsa nîqaş û kirîza etomî ya Îranê rohn bike. Lê xweparastin ji wê, wekî vê ye ku mirov difin (poz)a xwe ji rûmeta xwe jêveke heya ku ji bo yên din hesasiyet û "kînetûzî" pêk neîne. Tiştek din jî mirov dikare zêdeyî vê encamgîriyê bike, ger rejîma Îranê li tengava Hormizê de bombeyek etomî biteqîne, aboriya cîhanê dê çawan ser û bin û têk biçe. Wê demê çi? Birêz Obama ger ew biqewime, hûnê çi bikin?

Ji kovara Forbes/ Malik Kaylan

www.arsivakurd.org

Du Lîder: Simko û Dr. Qasimlo

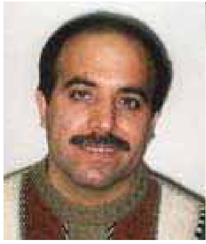

Kakşar Oremar

Havîna sala 1930'yî lîderê naskirî yê kurdan "Simkoyê Şikak" li bajarê Şino hate kuştin. Ev ne cara yekê bû ku Riza Pehlewî bi awayekî nemerdane serokekî kurd dikuşt, belkî beriya wê "Qacarî" û "Sefewîyan" jî riyeke wiha dabûn ber xwe. Mîrasekî wiha wek çandekê niha jî li Îranê berdewam e!..

Dîktatorekî weke "Riza Pehlewiyê Mîrpenc" ji bo sentralîzekirina îqtidarê, hemû gire-girên kurd û îranî bi awayê xapandinê û hîlegeriyên xwe yên taybet, davêtin zindanên reş an jî di çaxê gotûbêjê de ew dikuştin. Simko jî dema ku bi rayedarên dewleta Îranê re li ser riyên çareseriya "Pirsgirêka Kurd" hatibû bajarê Şino, li pey planeke ji berê amadekirî, bi awayekî terorîstî hate kuştin. Di hemen salê da, Ebdulrehman Qasimlo li bajarê Urmiyê hate dinê. Bajarê ku demekê paytextê desthilatdariya Simkoyê Şikak bû û li wir dîrok şahidê gelek bûyer û pêngavên mezin bû ku ji hêla kurdan ve hatibûn avêtin.

Em kurd ji dîroka xwe pend û îbretan nastînin. Dubarebûn û çenbarebûn jî me ji xewên sedsalan şiyar nake. Tevî ku bira, bav û kalikên Simko tev bi destê Sefewî û Qacariyan hatibûn kuştin, mixabin ew jî ket wê davikê û hêviyên kurdan ên azadîxwaziyê bo demeke dirêj, çilmisîn. Gotina:" bextê ecema tuneye" li pey kar û kiryarên wiha dûr ji pirensîpên exlaqî, bû meselek ku kurd tu carî baweriya xwe bi hikûmetên Îranê neynin. Nemir Mihemed Visûqdulê (bavê Dr. E. Qasimlo) mirovekî zana û dûrbîn bû. Ew li kêleka Peşewa Qazî Mihemed bû û heya dawiya jiyana xwe wek endamekî Komeleya Jiyanewey Kurd(J.K) bi sûnda xwe wefedar mabû. Dema ku dibîne kurê wî Ebdulrehman ketiye pey karê kurdîniyê, şîreteke wiha jê re dike: "Kurê min, em bi sedan salan in ku ecema nas dikin. Te dest bi karekî pîroz kiriye lê baweriya xwe tu carî bi wan neyne. Ger ecem rastî te hatin: an wan bikuje, an ji ber bireve an jî yê te bikujin..."

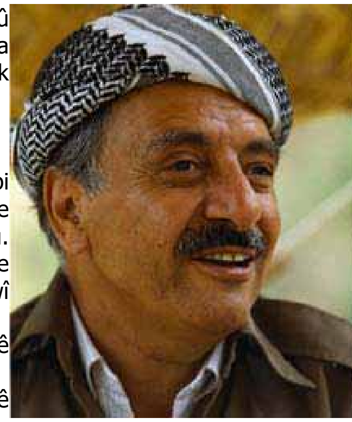

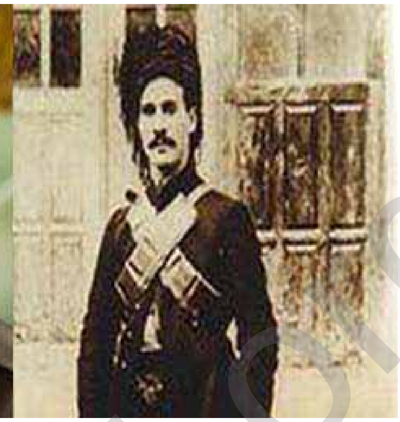

Tevî ku Dr. Qasimlo di cîhana siyasetê de xwedî tecrubeyên teorî û piraktîk bû, roja 13'ê tîrmeha 1989'an di dilê Ewropa de ji hêla D'plomat terorîstên Komara "slamî ve, hate şehîdkirin. Ew di pirtûka xwe ya bi navê "Kurdistan û Kurd" de gilî û gazinan li Simkoyê Şikak dike ka "çima û çawa baweriya xwe bi Ecema aniye û rihet bi destê wan hatiye şehîdkirin", lê tevî ku ferqeke mezin di navbera çaxê jiyana wî û Simko da hebû, ew jî ket wê dafikê û dewleta Îranê careke din gotina bav-kalan"bextê ecema tuneye..." bi bîra herkesî anî. Qasimlo dîplomatekî jîr û baweriya wî bi demokrasî û aştiyê wisa bihêz bû ku xwest ji derfetê sûdê bistîne ku rê li ber xwînrêjiyê bê girtin. Lê lojîk û mentiqa rayedarên Komara Îslamî heman mentiqa padişahên Sefewî, Qacarî û Pehlewî bû. Ew hîşta jî li ser vê siyaseta xwe ya teror û xapandinê bi îsrar in. Dagîrkerên Kurdistanê baş dizanin ku kurd wek netewe pir bi lîderên xwe yên xwedî karîzma ve girêdayî ne. Bi vê sedemê ew tim li pey nêçîra serok û mezinên kurdan in. Ger dîtin nikarin bi riya "terora şexsiyetê" wan di çavê gel de sivik bikin, êdî biryara "terora fizîkî" didin. Li pey terora lîderekî weke Simkoyê Şikak, doza kurd li rojhelatê Kurdistanê demekê bêdeng ma, lê piştre: Pêşewa Qazî Mihemed, Dr. Qasimlo, Dr. Sadiq Şerfekendî û yên din ew rêbaza muqedes û pîroz berdewam kirin. Îro jî bi hezaran "Gerîla" û "Pêşmerge" li ser vê riya pîroz dimeşin. "Simko"yek şehîd bû, lê niha bi hezaran "Simko" hene. Dijimin gere vê rastiyê bizane ku "mekteba Simko, Qazî û Qasimlo" tijiye ji xwendevanên wan yên jîr û canfîda ku ji bo azadiya Kurdistanê têdikoşin. Manifestoya wan, hemû xeyalên dagîrkeran pûç kirin. Bi vê re ez ji terorîst û terorperwerên Îranî dipirsim: Gelo kê feyde kir? We karî bi kuştina Simko, Qazî, Qasimlo, Şerefkendî, Ferzad û Şirîn Elemhûlî agirê doza Kurdistanê vemirînin?

Ji azadiyawelat

Paşayê Erebistanê:

Komara Îslamî ne hêjayî manê ye

Rojnameya Fîgaro eşkere kir ku Paşayê Erebistanê di hevdîtinek bi Wezîrê Derve yê Firansayê re gotiye ku du welat hêjayî manê ninin. Îran û Îsraîl.

Ew gotina tund a Melik Ebdulla li ser Îran û Îsraîlê weke du welatên dujminê Erebistanê ji aliyê du çavkaniyên dîplomatîk ên Firansa li Parîsê hate teîdkirin. û got: Melek Ebdulla gelek ji destê Îranê tûreye û hêrsa wî jî ji nîgeraniya welatê wî ji bernameya navkî a Îranê ye. Herwiha hewceye xisûmeta dîrokî ya weke du eniyên sereke ên ola Îslamê jî li berçav bigre. Ew gotina Melik Ebdulla 15 roj piştî nûçeyeke rojnameya Taymz ya Brîtanî bû ku nivîsandibû Erebistanê îzna Îsraîlê daye ku ji bo êrîşa ser Îranê ji esmanê wî welatî mifah ê bistîne.

Debbax: Îraq ne polîsê Tirkiyeyê ye li dijî PKK şer bike

Berdevkê hikûmeta Iraqê Alî Debbax di civîneke çapemeniyê de ragiand ku Îraq ne polîsê Tirkiyeyê ye da ku li dijî PKK-ê şer bike.

Elî Debbax got rola Îraqê ya di mekanîzma sêqolî de ew e ku ji bo çareserkirina vê pirsê helwestekê bibîne, neku şer li dijî PKKê bike. Elî Debbax wisa dom kir mekanîzma ku navbera Iraq-Amerîka-Tirkiyeyê de hatiye avakirin ji bo kiryarên PKK-ê li herêmê kêm bike ye û di vê mijarê de agahiyan pêşkêşî hev bikin. Lê Iraq ne mecbûr e ku agahiyan bêberamber pêşkêşî Turkiye bike. Debbax got di vê mekanîzmê de Herêma Kurdistanê jî heye û pirtir Tirkiye li dij e ku kurd di vê mekanîzmê de cî bigrin.

Hişdara Kilîntonê bi tepeserkaran:

Dema mista hesinî bi dawî hatiye

Hîlarî Kilînton, Wezîra Derve ya Amerîkayê di sefera bo Lehistanê got: Hin welatên weke Îran, Kureya bakûr, Kûba û Zîmbabuwê hene ku di wan de girûpên nedewletî dikevin ber qedexekirin yan jî givaşan. Ew siyaseta givaşê şîweyek bû ku di sedsala 20'an de ji aliyê welatên komonîstî ve berevanî jê dihat kirin, lê niha ji aliyê kes yan hikûmetan ve tê birêvebirin ku xwazyarê berfirehkirina nifûza xwe ne.

Gerek em diwarê mistên asinîn ên ku hin dewlet di her cihekê de ji bo derbedan ji civaka sivîl û ruha însaniyetê mifahê jê distînin, hişyar bin. Wezîra kar û barên Derve ya Amerîkayê ji şêwra mafê Mirov a saziya navnetewî daxwaz kir ku hewl û xebatên pêtir ji bo parastina civaka sivîl di welatên cur bi cur de encam bide.

Tirkiyê Ji Avabûnê Ve Heya Îro

Beşa 1

Şakir Molayî

Piştî serketina tevgera serbixwe xwazên neteweyî bi ser hevpeyman û alîgirên wê de, anku nêzîk bi sedsalekê berî niha Komara Tirkiyeyê li ser bingeha xelafeta Osmannî hate damezirandin. Ji wê demê ve heya niha ew Komare di çendîn qonaxên cuda û pir aloz de derbas bûye û bi çend arîşeyên hundurîn ku heya niha jî çaresernekirî mane, berbirû ye û ne tenê pirsgirêk kêm nebûne, belkî li durêyek pir aloz de jî asê maye ku derman û çareseriya wan hewcehî bi rêberiyeke hejî, demokrat û xwedî bandor heye, lê mixabin heya niha rêberiyek bi van taybetmendiyan derneketiye qadê yan nehiştine derbikewe.

Heyamê navbera avabûna Tirkiyê heya nîviya sedsala Bîstem, qonaxek e ku têde dewletê di bin sîbera kemalîzmê de çarçoveya jiyan û berbi pêşde birinê, di çarçoveya civakekê de, xwe rengrêj kiriye. Taybetmeniyên wê qunaxê, tekoşîn bo dûrketin ji Îslamê, xwe nêzîkkirin bi Rojava û Yekîtiya Ewropa (YE) yê ye. Paşan bi girtine pêş a siyasetek netewî û sekolarîstî bi riya hikûmetek tekpartîtî û tund û tûj desthilata xwe bi ser hemû civaka pirçandî, pir zimanî û pir netewî ya Tirkiyê de sepand, û dirûşma yek ziman, yek gel, yek ala û yek ax bû stratejiya dewletê. Helbet bêy wê ku derfetê bi tu partiyek din bide ku xwe derxîne nava siyasetê û xebatê bi armancên cuda bimeşîne, bona wê ku tu car nekare desthilatê ji partiya Komara Gel (CHP) bistîne ku di tev dewreyan de take partiya desthilatdar bûye. Ji ber ku kemalîzmê her hizreke cuda ji xwe bi hêceta dijberî bi yekîtiya netewî, mesebî, çînayetî qedexe kiribûn. Wan ji bilî girtina bera siyasetek şoven û faşîstî, asmîlasiyonek berfireh û xurt li hemberî netewe, ziman û kulturên cuda ji tirk (bi taybet kurd) meşandin û her liv, bizav û xebatek di çarçoveya mafên netewî de bi tundî tepeser dikirin û heya niha jî li ser vê rêbaza xwe de berdewam in. Bi vê çendê jî mezintirîn beşa Kurdistanê li bakûr bo çendîn deh salan di bin sîbera hikûmetên mîlîtarîstî yên li pey hev di nav xwîn, rondik û kavilkariyan de xemilandine. Desthilata Tirkiyê bi hemû şêwazên tund û tûj, dest avête operasiyona helandin û tepeser kirina netewên ne tirk bi taybet kurdan. Wan tim didan zanîn ku xincî tirkan, yên din tenê mafek hene. Ew jî bindestî ye, lewma nivîserek wekî Mihemed Uzon dibêje, “Bingeha dewleta neteweyî ya Tirk li ser dijberîkirina kurdan hatiye damezirandin”.

Qunaxa duyemîn a Tirkiyeya hevçerx, serdemê şerê sar e ku piştî şerê cîhanî yê duyê destpê dike û heya şerê kendawê li destpêka salên 90’an berdewam dibe. Tirkiye her piştî şerê cîhanî yê duyê xwe da aliyê hevpeymanan û bi destpêkirina şerê sar jî her ku dihat, zêdetir xwe bi Ewropaya rojava û Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê (DYA) nêzîk dikir. Ew jî bû sedem ku li asta hundirîn de bi rûyekî dawî bi desthilatdarî û qorixgeriya rejîma Ataturk bê û destpêkek rûyekî ya nû a jiyana pir partîtî, lê di çarçoveya sîstema kemalîzmê de derkewe rojevê ku bi desthilatdariya Partiya Demokrat dest pêkir.

Destpêkirina qunaxa pir partîbûnê derfetek bo artêşê pêkanî ku bi navê parastina sîstemê, dabînkirina aramiyê, parastina tenahiya netewî û yakparçeyiya axa welat, derbeyan li hikûmetê bixe. Wê qunaxê 3 kûdetayên serketî (di salên 1960, 1971 û 1980’î de), 3 kûdetayên sernegirtî û çend hewlên kûdetayî ên din girte xwe. Lê wan kûdetayan ne tenê nekarîn aramiyê bo welat misoger û çavkaniya pirsgirêkan destnîşan bikin, belkî di bin sîbera rewşa nebaş ya herêm, cîhan, şerê sar û pirsgirêkên siyasî, netewî û çînayetî yên hundirê Tirkiyê de heya ku diçû, asayîşa siyasî û rewşenbîrî ya welat ber bi pêşerojek nediyar dibir. Bi awayek din serdestiya teror û mafyayên dewletî, operasiyon û serkutên artêş û dezgehên ewlehiyê bo ser bizav û çalakên siyasî û rewşenbîran berfirehtir dibû. Çend salan piştî kûdetaya sala 1980’an, anku li sala 1984’an de Partiya Karkerên Kurdistanê xebata çekdarî ya xwe li başûrê rojhilatê Tirkiyeyê ragihand. Wê xebatê çiqas derfet bo vejandina hest û seha netewî a kurdan pêkanî, ewqas jî hêzên şoven, hikûmet, artêş û saziyên aborî û kulturî yên Tirkiyê har û tund û tûjtir kir. Bi awayekê ku Tirkiye rastî şerekî bixwîn kir û heya niha tu yek ji siyasetvanên tirk ger ku hest bi pilîta agir jî kirbe, hinde wêrek nebûye ku xwe bavêje nav vî agirî. Tenê di destpêka salên 90’î de bû ku yekem Serokkomarê Tirkiyê hewl da li ser vê mijarê xwe biceribîne ku ew jî Turkut Ozal bû û ji ber çend şaşiyan û mirina bi guman a wî, ew hewl jî bidawî hat.

Qunaxa sêyemîn bi bidawîhatina şerê sar û bi destpêkirina globalîzmê destpê dike û heya niha jî berdewam e. Aşkera ye Tirkiye li qunaxek lawaz a siyasî, aborî û civakî de tevlî vê dewranê bû, ew jî bi lawaziya hikûmetê, gendeliya siyasî, bêhêziya aborî, maratona li pey endambûn di Yekîtiya Ewropayê, berdewamiya siyaseta înkarê, tund û tûj bûna şerê Kurdistanê, jordeçûna hejmara goriyên terora dewletê û mafyayên dewletî “Ergenekon”ê û herwiha revandin hepsîkirina Serokê PKK, Ebdula Ocalan despê kir.

Di 10 salên duyem yên vê qonaxê de ku hevdem e li gel şerê li dijî terorê bi rêberiya Amerîkayê di cîhanê de, di hundirê Tirkiyê de jî bandor kir û pêvajoya siyasî kete destê îslamiyên nermrew ku sekolarîzma dewletê û li gel parastina hevalbendiya bi rojava re, nizîkatiya bi welatên Îslamî bi taybet yên deverê kiriye bi beşek ji statejiya xwe. Ew jî xwe di Partiya Dad û Geşepêdanê (AKP'ê) de dibîne. Desthilatek ku hinekê bi yên berê di gotara xwe ya siyasî û aborî de biferq e û di encama lîberalîzekirina aboriya Tirkiyê heya qasekê rewşa tex û qatên cuda yên civakê baştir kir.

Îdama cudabîrên kurd dibe bilez bihê hilweşandin

Roja 8’ê Pûşperê Saziya Çavdêrên mafên mirov ragihand: dezgeha dozgerî a Îranê dibe bilez xwe ji birêvebirina îdama Zeyneb Celaliyan û cudabîrên kurd biparêze.

Zeyneb celaliyan û 15 çalakên din ên kurd niha di girtîgehên Komara Îslamî a Îranê de hukmê îdamê bi ser wan de hatiye sepandin.

Berpirsên rejîmê, navhatî ji peywendiyên derveyî girtîgehê û destgihîştin bi parêzer, bêbeş kirine û rewşa wê niha nediyar e.

Rejîmê bêy tu belgeyekê tometa muharibe (Şer tevî Xwedê) û peywendî ligel partiyekî kurdistanî de hikmê îdamê bi ser de sepand.

Hevdem saziya Efûya navnetewî ji li daxuyaniyekê de ji desthilatdarên Îranê xwast ku bilez hukmê îdamkirina hemû wan girtiyên bi îadamê hatî mehkûmkirin, helweşîne, bi taybetî Zeyneb Celaliyan û Sekîne Mihemedî û carek din bi yasaya îdamê bi mebesta eşkerekirina hûrdekariyên tewaw ên hukmên îdamê de here û tevlî pêvajoya geşekirina civaka cîhanî bo nehîştina îdamê bibe.

www.arsivakurd.org

Zarokên Kurd Goriyên Sereke Ên Hejariyê

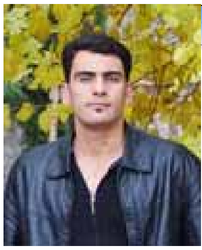

Ceifer Mubeşirniya

Nebûna kar û kasibî û senet li Kurdistanê ji aliyekê, û nebûna dezgehên ragihandinên hundirî welat ji bo hişyarkirin û gihandina zanyariyên pêwîst li ser mafên xelkê û erkên hikûmetê ji aliyek din, bêhîvîbûn ji kar û senetên îstandard a cîhanî ya karkirinê, gelek mafên rewa ên xelkê ku hikûmet jê berpirsyar e, ji bîr kirine û di encama nebûna zaniyariyên pêwîst de ji bo xwe jiyandinê, dest avêtine karên destî ên amator û di wê navberê de tenê heşên wan di çarçoveya dahata jiyana di riya heqdestê wan de ye. Serbarê van êş û azarên jiyanê, gelek caran bûyerên nexweş jî rû didin û wan tûşî xesarên qerebonekirî dikin.

Yek ji wan karên destî ên ku bi awayek amator tê encamdan, çêkirin û raçandina tewnên mafûr “ferş”an e. Her wek hemû cîhan dizane, mafûrên destî ên Îranî di asta cîhanê de nav û dengek taybetî hene û di pileya yekimîn de ne, lê birastî jî bi tu awayekê ew dengvedana mafûrên Îranî ku piraniya wan li Kurdistanê tên çêkirin, cihê şanaziyê ji Kurdan re nine. Çunku mirov dikare bêje ew karê ku Îran pê dinaze bi jinavçûna jiyana ciwanên Kurd bi taybetî keçên nûciwan tên çêkirin, ku eger seba neçariya bêkarî û nedariyê nebe, bi tu awayekê ew karê han yê zirarmend di warê tendirustî û hin zirarên din ên civakî, karê nûciwan û ciwanan nine.

Ew karê han xêncî mafûran ku istandardek cîhanî hene û pir buha ne, lê ji aliyê din ve, di her warekê de karek neistandard û neyasayî ye.

1. Berî her tiştî ew kar hêj bi awayê seneta zanistî nahê encamdan, belkî her bi awayek amator û pir îza ji aliyê karkerên wê, tê birêvebirin. Bo mînak, şîweya rûniştina wan kirêkaran bo demê pêtir ji 10 demjimêran di rojekê de li ser tewnên mafûran, heya niha pir caran bûye sebebê nesaxiyên piştêşî û herweha nesaxiyên çavan.

2. ji bo ku xwedî kar heqdestek kêmtir bidin û di karkirinê de jî reftarên bi kêfa xwe ji karkeran re bikin, piraniya karkerên wî karî, zarokên temen jêr 15 salî ne û di nav wan de jî piranî keç in. Ewa jî li gel yasayên navnetewî ên li gor mafên zarokan nagunce.

3. Ew karê han daymî ye û dema karkirinê di rojê de diyarîkirî nine û gelek caran bi şev jî tê encamdan Bi kurtî dema wî karî, ji 8 demjimêran a istandarda karkeran di rojê de pir zêdetir e.

4. Zarokên ku wî karî dikin di destpêk de heya hînî wî karî dibin bi xorayî kar dikin û hin ji wan jî pişti hînbûnê nirxa heqdestê wan diyarîkirî nine belkî li gor nirxa mafûran e. Ewa jî bi awayek xapandina wan zarokan e ku bandora nirxa alwêra wan mafûran li ser heqdestê rojane yê wan heye, çunku hin ji malbat, mafûran bi kirê werdigrin û salane zarokên xwe pêve mijûl dikin di dawî de tenê qazancê mafûr tê ber çavên wan lê zehmet û mandîbûna zarokan di wê navberê de tê windakirin, ku ewa jî binpêkirina mafên zarokan e ji aliyê malbatên wan ve Mirov dikare bêje hejarî îzin nade malbatan, ku mafên xwe û zarokên xwe binasin.

6. ji hemûyan girîngtir zarokên wî karî dikin, ji xwandin û perwerdeyê bê par in.

Meseleyek din ku bi raya min gelek girîng û xesareke mezin e, mifahsitandinên xerab ji baliqnebûna eqlê zarokên keç e ku gelek caran di kargehên mafûran de ji aliyê xwedîkar yan hostayên wan ên mêr ve tê encamdan weke destdirêjiyên cinsî ku di temenê herzekariyê de ku temenek pir hesas e û pêwîstî bi çavdêriya dayk û baban heye, ew zarok di nebûna siya pêwîst a dayk û baban û wê çavdêriyê de tûşî şaşiyên civakî dibin û li gorî kevneşopiya civakê ji aliyê malbanên xwe ve tên kuştin, ku bi qetlên namûsî hatiye naskirin ku mixabin di Kurdistanê de pirr gelek e, yan jî ji wî kesê tecawizker yê ku temenek çend hemberî xwe heye, tên marekirin û heya dawî ji mafê jiyanê bê par dibin.

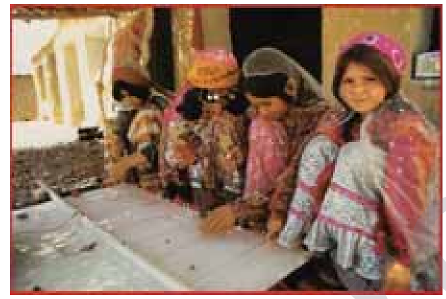

Her yek ji wan xalane û hin hûrdekariyên din di cihê xwe de, binpêkirina mafên zarokan e, herçend ragihandinên cîhanê di warê mafên zarokan de pir ji zanyarî haydarkirin û şiroveyên di warê mafên zarokan e, lê di rastî de, ew zanyarî nikarin di pêxema haydarkirina zarok û malbatên wan de, rolê xwe bilîzin û xizmetek bikin, ew jî bi hin sedeman. Weke her der a wê cîhanê, veguhastina zanyariyên pêwîst ên derheq yasayên navnetewî û rênimayiyên nawendên çalak ên sîvîl di warê mafên rewa ên tex û qatên civakê û xweparastin ji zirarên karên neyasayî û diyardeyên qirêj ên civakî, ji riya ragihandinên hundirîn ên welat bi zimanê xwemalî û şîroveyên pêwîst, ku bikare di bilindkirina asta hişyariya xelkê de bandora xwe hebe. Gelek hewce ye, Lê mixabin xebat bo wiha karek yan hewildan bo hişyariya xelkê di welatê me de tawane û serî ji pirsek siyasî û di encam de darê îdamê derdixe.

Ehmedînijad Wêcarê Hicab Kir Mijara Xapandina Xelkê

Dawîn axaftinên Mehmûd Ehmedînijad li ser pirsa hicaba jinan, ew bû ku vê carê xwe ji biryarên hikûmetê xwedî dernexist û di bernameyek zîndî a televîzyonî de ragihand: "Em wê riftarê bi bêhurmetî dizanin ku gava jin û mêrek di şeqamekê de bi hevre bihên dîtin û kesek biçe û bêje wan, we çi nisbet û peywendiyek bihevre heye!? Dewlet wan riftaran napejirîne û heta ku bikare dê kuntirol bike"!!

Herweha got: "Hin kes di hikûmetê de herçend meh carekê dixwazin aloziyekê di welat de pêkbînin. Lê ez radigehînim ku emê bi tundî li hember wan de rawestin û li bingeh de em ligel wê hizrê de ninin!!!

Ewe di demekê de ye ku di meha derbasbûyî de hêza Întizamî li gor terhê xebat dijî bêhicabiyê û "muzahimên namûsî" di nav bajaran de, riftarên tundûtûj bikar anîne ku nimûnên wan di fîlman de liser torên enternêtê pir in.

Ew gotinên Ehmedînijad ne tenê rikeberên xwe, belkî hevbîr û alîgirên wî jî nerihet û nîgeran kirin û hin ji wan nerazîbûna xwe nîşandan. Yek ji wan tundajoyan, Ehmed Xatemî endamê Heyeta Serokatiya Meclisa Xubrigan û ser bi eniya pawanxwazan, ragihand ku Serokkomar netenê ji wê pêla pîroz a parastina hicabê re piştevan nebû, belkî dijberiya wî karê pîroz jî kir.

Ji aliyek din ve Mihemed Ceifer Muntezirî, Serokê dîwana Edaleta îdarî gotinên Ehmedînijad rexne kirin û got: "Çima hin kes wê îznê didin xwe ku rojekê di cihê nîgehban de birûnên û yasayê berevajî yasaya Îslamê bidin nasîn û rojekê jî di cihê feqîhan de birûnên û futwayan bidin".

Herwiha Nûnerên rohanî ên perlemanê jî bi komkirina wajoyan bo hişdarîdan bi Serokkomar gef xwarin.

Hevdem Elî Muttehirî di got û bêjekê de li gel “Xeberonlayn”ê de got: Ehmedînijad di pirsa hicabê de bi zindîkirina çanda Îrana kevnar, di bin bandora Rehîm meşayî de ye.

Rojnama Keyhan ku belavokek hikûmetî û alîgirê Ehmedînijad e, gotinên Ehmedînijad seba hicaba jinan bi tundî rexne kir.

Piştî du hefteyan hêza Întîzamî a Komara Îslamî, hikûmeta Ehmedînijad bi perpirsyarê terhê hicabê da zanîn. Lê ewa cara yekemîn nine ku rejîm maşkanêya wiha ji bo xapandina xelkê dilîze û bi meşandina vê siyasetê him jinan diçewsînin, him pêlên serkutê xurt û berfireh dikin û him jî bi bizirkirina dewsa xwe xelkê pê dixapînin û dixwazin rûçikek baş ji xwe nîşan bidin û her carê yekê yan aliyekê li rûyekî de bi berpirsiyar bizanin.

www.arsivakurd.org

Diyardeyek mezin û çareserkirina wê

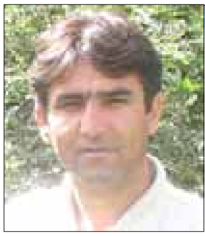

Azad Kurdî

Di nav dehan diyardeyên civakî yên Rojhilatê Kurdistanê de ku di 30 salên borî yên desthilatdariya Komara Îslamî ya Îranê de zêde dikeve berçav, xwekuştina jinan û ji wê nexweştir awayê xweşewitandinê bûye.

Herçiqas serjimêriyên fermî yên Komara Îslamî di çi warî de ji aliyê pispor û şarezayên serbixwe û zanistî nayên piştrastkirin, lê statîstîkên heyî derdixin holê ku di asta Îranê de salê 3 hezar kes xwe dikujin û ji sedî 37ê xweşewitandina jinan li Îlam û Kirmaşan çêdibe û Sine û Urmiye jî di nav wan parêzgehan de cîh digrin ku herî zêde jin xwe dişewitînin.

Lê xwekuştina jinan di 'rapora netewî ya tundûtûjî li dijî jinan' ku ji aliyê buroya Serokkomariyê hatiye weşandin, dide zanîn serjimêriya xwekuştina jinan li parêzgehên Kehkîloye û Buyer Ehmed, Îlam, Kirmaşan, Kurdistan (Sine) gellek ji rêjeya seranserî a Îranê zêdetir e. Rapora han destnîşan dike, li Kirmaşan û Îlamê jin rêya xweşewitandinê wek şêwazê xwekujiyê hildibijêrin ku herî metirsîdar û bixof e. Yek ji saziyên dewletê yên Parêzgeha Îlamê jî eşkere dike, di navbera salên 1382 (2003) heta sala 1386 (2007)an, herî kêm 2000 kesan xwe kuştine ku bi vî awayî ye: "Sala 1382an 485 kes, sala 1383an 337 kes, sala 1384 320 kes, sala 1385an 417 kes û sala 1386an 387 kes." Temenê kesên xwe dikujin di navbera 15 - 35 saliyê ye. Çavkaniyên ne fermî jî diyar dikin, di salê de nêzîk 400 kes tenê li Îlamê xwe dikujin ku herî kêm bûyer tên ragihandin, ji ber ku berpirsyar serjimêriyan diveşêrin.

Ew karnama lawaz ya Komara Îslamî bûye sedem ku li gor daxuyaniyên Saziya Tendurustiya Cîhanî, Îran sêyemîn welatê cîhanê ye ku serjimêriya xwekuştina jinan zêde tê kirin. Welatên yekem û duyem jî Çîn û Hindistan in ku rêjeya xwekuştina jinan di wan de herî zêde ye. Saziya Tendurustiya Cîhanî diyar dike di salê de yek milyon mirov xwe dikujin û aliyê kêm di her 40 çirkeyan de kesek li cîhanê xwe dikuje. Lê ligel wêya ku rêjeya xwekujî û bi taybet xweşewitandina jinan li Îranê ewqas zêde ye, lê rayedar ne amade ne pirsgirêkê bipejirînin û bi tu awayekê naxwazin agahiyên dursit û berfireh di vî warî de bên weşandin. Bo nimûne du bijîşkên Kirmaşanê bi navên Areş û Kamyar Elayî ku çend sal berî niha dixwastin derbarê nexweşiya AIDSê lêkolînan bikin, çend sal e ji aliyê Komara Îslamî hatine girtin û wek tawanbarên mezin bi wan re tevdigerin û niha jî di girtîgehê de ne. Bi baweriya pisporên civakî û civaknasan, xweşewitandin corek nerazîbûna nehênî ye beramberî pirsgirêk yan rewşa heyî û ji hemûya rêyên din yên xwekuştinê zêde bixeter û bixoftir e. Ligel vê çendê ku xweşewitandina jinan li her çar parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê herdem mijara rojev a civak, medya û semînar û civînanên cur bi cur bûye, lê pêwîstiya herî giring bo jiholêrakirina vê diyardeyê ku çareserî ye, nehatiye praktîzekirin û bi kiryar tu gavek erênî nehatiye avêtin. Zêdebûna serjimêriya xwekuştin û bi taybet xweşewitandinê jî vê rastiyê diselimîne.

Berî her tiştî sîstemên hikûmetî berpirsyarê çareserkirina hemû pirsgirêkên hundirê civakê ne û divê bo çareseriya kûr û bingehîn, kirîz û pirsgirêk bi awayekî hûr û berfireh bên nirxandin û mekanîzmên pratîkî jî bên destnîşankirin. Herwiha gerek ji bo kontrlokirina pirsgirêkan jî bi cidî xebat bê kirin. Lê ji bo çareserkirina diyardeyek wek xweşewitandina jinan beriya hemû tiştekê naskirina sedem û sebebên van pirsgirêkan hewce ye, eger ev du fakter bi berfirehî neyên nirxandin, derbasbûn ji wan dibe encama piştguhavêtin û bê çareserî hêlana wê fenomena civakî. Loma di çendîn

salên borî de, ligel zêdebûna xweşewitandina jinan li parêzgehên Rojhilatê Kurdistanê, xuya dibe ku pirsgirêkek wiha metirsîdar ku jiyana civakî bi gefên micid re rûbirû kiriye, bê çareserî maye. Bandorên neyênî yên çaresernekirina xweşewitandina jinan gihaye astekê ku niha hêdî hêdî bûye mode û rêbazek bo gelek jinên xwedî pirsgirêk. Ji bo çareserkirina vê diyardeyê û yên din jî, divê destpêk lêkolîn û nirxandineke zanistî û berfireh û dûrî hemû awayên sansorê bê kirin û dûre sedem û sebebên wêya ku mirov rûbirûyê xemgînî, bêhêvîbûnê dibe û hest dike gihîştiye niqta dawî ya jiyana xwe, bê destpêkirin. Piştre divê li pey bersivên wan lêgerîn were kirin ku ji ber çi li Îlam û parêzgehên din ên Rojhilatê Kurdistanê xwekuştin û bi taybet xweşewitandin ewqas zêde ye. Çima herî zêde jin dibin armanca wê diyardeyê?

Herçiqas çalakvanên mafê jinan li Kurdistanê sedemên xwekuştin û xweşewitandina jinan 'pirsgirêkên malbatî, baweriyên olî û kevneşopan, civaka mêrserdest, zewaca zû û bi zorê, hejarî û pirsgirêkên aborî' wek sedemên sereke yên wê diyardeya mezin dihesibînin, lê pispor û karnas qanûnên ne wekhev wek çavkaniya tundûtûjî li dij jinan û binpêkirina mafê wan wek sedema sereke dizanin, lê rêya herî baş bo çareseriyê guherîna qanûnên Komara Îslamî ya Îranê û piştgirî ji mafê jinan, destnîşan dikin.

Pêtir ji 25 ji sedî a bêkarên Îranê xwediyê xwandina di astek bilind in

Ligor ragihandina salnameya amara 1387'an Rojî ku ji aliyê nawenda serhejmêriya Îranê hatiye belavkirin, 96,8 ji sedî ji bêkarên Îranê xwandevanin. Herwiha 373 hezar û 513 kes ji bêkarên welat, xwediyê xwandina bilind in ku 45,2 ji sedî ji mêran û 54,8 ji sedî ji jinan pêkhatine. Amarên berdest xuya dikin bêkariya jinan zaf pêtir ji a mêran e, çunku amara xwandina jinan di zanîngehan de pêtir ji 60 ji sedî ye lê rewşa kar bi awayekê hatiye rêkxistin ku derfeta kar ji bo mêran pêtir e.

Bi avirdan ji wê yekê ku hatina zêde ya jinan bo bazara kar ya ku pêtir ji a mêran e, gerek bazara kar bi awayek bihê rêkxistin ku ji hewcehiyên kar ên jinan re bersivder be. Rayedarên bazara kar dibêjin nebûna rakêşana bala xwandevanên derçû

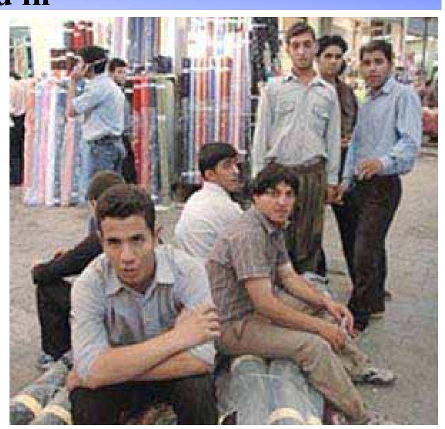

ên zanîngehan yek ji girîngtirîn pirsgirêkan e ku di dirêjiya wê rewşê de, pêlek mezin a bêkariya xwandevanên bilind dê welatê bigre.

Serlêşêwana bi sedan hezar zarokên Efxanî li Îranê

400 hezar zarokên penaber ên Efxanî di Îranê de xwediyê kêmtirîn îmkanatan in. Seba zafbûna rêjeya zarok bûnê di nava penaberên Efxanî ên di Îranê de, niha 400 hezar zarok li wî welatî hene ku li Tehranê sergerdanin. Seba mifahsitandinên şaş, nebûna xwarinê, derzî û derman û îmkanatên destpêkî, piraniya wan tûşî nesaxî û mifahsitandinên xerab dibin ku ragihandin heya ji wê pirsê ninin û tucar eşkere nebûne û heta tu amarek dirost di warê xesarên ku ew zarok tûş dibin destneketiye.

www.arsivakurd.org

Zimanê Me Nasnameya Me Ye

Beşa 2

Mecîd Cinîkanlo

Dema ku îslamîstan di Îranê de deshilat bi destve girt, rejîma wan bi hemû awayekê dest bi pirosesa asîmîlasîyonê li Rojhilatê Kurdistanê de kir, û bi hemû awayekê ev siyaseta qirêj dan meşandin. Her li destpêkê de neteweya Kurd, daxwazên xwe pêşkêşî desthilatdarên nû kirin, lê mixabin rejîma melayan bi hemû awayekê dest bi tepesrkirina xelkê Rojhilatê Kurdistanê kir û daxwazên wan bi gulleyan bersiv dan.

Yek ji xalên herî bi hêz ku Kurdan li Rojhilatê Kurdistanê dixwastin ku ji bo wan li desthilata nû de bihête berçavgirtin, xwandin û nivîsîn bi zimanê dayîkî bû. Lê rejima nû bi çi awayekê ev xwastekên Kurdan qebûl nekirin û vê carê li jêr perdeya dînê îslamê dest bi asîmîlasîyonê kirin.

Gerokekî Almanî ku li sala 1948'an serdana bajarê Kirmanşanê dike wiha dinivîse: Kirmaşan bajarekî her xweş û dewlemend e. Xelkê bajêr hemû bi zimanê Kurdî diaxivin û kincên Kurdî li xwe dikin! bê şik û guman eger îro rojê em serdana bajarê Kirmanşanê bikin, em ne cilê Kurdî û ne jî zimanê Kurdî bi vî awayî ku ev gerokê Alamanî nivîsandîye dibînin.

Di rastî de hemû rejîm û zordarên Kurdistanê li siyaseta xwe ye asîmîlasîyon û jinavbirina zimanê Kurdî wek hev kar kirine û ev siyaset meşandine.

Bê şik û guman dezgahên ragehandinê li vê siyaseta qirêj de bandorek herî bi hêz hebûne û li rastî de bi peydabûn û hatina wan dezgehan rejîmên dagîrker bi hemû awayî ev piroseye daye meşandin û karîn hêdî hêdî nasnameya parek zor ji Kurdan ji wan bistînin.

Yek ji mafên herî destpêkî yê mirovan axavtin bi zimanê xwe yê dayîkê ye û eger zarokek li xwandin û nivîsîna bi zimanê dayîkê bihê bê parkirin, derbeyekî herî xurt li jiyan û pêşeroja wî/wê dikeve û ev zarok ji aliyê hizrî û derûnî de dikve jêr bandora rewşeke pir zehmet de, ku pêwendiya hizirkirin û axavtinê li nav diçe. Çimku mirov bi zimanê xwe yê dayîkê qise dike û hizr û nêrînên mirovan bi awayê peyvan li zimanê mirovan tê û li rastî de ziman bingeha awabûna kesayetiya mirovan e.

Zimanê daykê ev zimane ye ku mirov li yekem rojên li dayîkbûna xwe de, dayîk û bav tevî mirov bi vî zimanî qise dikin. Ev mafê destpêkî ji aliyê NY ve ji bo hemû mirovan bi fermî hatiye naskirin û dibe her deshilatek derfeta xwendina bi zimanê dayîkê ji bo gişt neteweyên akincî li welatê xwe de desteber biket.

Li yasaya bingehîn ya Komara Îslamiya Îranê û li maddeya 15'ê de hatiye ku: mifahvergirtin li zimanê herêmî û qewmî li dezgehên ragehandinê û xwandin û nivîsîna wan zimanan li xwandingehan li tenişt zimanê Farsî azad e.!?

Pêka yasaya Komara Îslamiya Îranê xwandin bi zimanê dayîkê azad e! Lê çima ev mafê destpêkî ku rejîmekî dîktator wek Komara Îslamî vî mafî dibîne, nayê birêvebirin?

Li rastî de li jêr desthilatekî dîktator wek Komara Îslamî a Îranê de ku li navbera desthilat û civakê de pêwendiyek nine û desthilat xelkê tepeser dike, hemû ev mafane ku li yasaya wan da hatine, tên bê qîmetkirin û eger ji aliyê wan neteweyan ve gaziyek ji bo wan mafan bihê kirin, bi şêweyên herî tund tên cezakirin.

Li Îrana jêr desthilata Komara Îsalmî de neteweyên wek: Kurd, Azerî, Beluç, Ereb û Turkmen dijîn, ku hemû ev netewane piraniya nifusa Îranê pêk tînin, lê ji aliyê rejîma melayan ve tên tepeserkirin û li xwandin û nivîsîn bi zimanê dayîkê bê par in.

Rejîma Îranê wan neteweyan wek gef bo ser ewlehiya xwe mêze dike û bi hemû awayî li hewl û têkoşînê ye ji bo ku bikare wan zimanan li nav bibe.

Her mirovekî çend nasname hene, lê ya herî bi hêz, zimanê wî/wê ye. Çimku mirov berî vê yekê ku bizane peyrewê çi olekê ye, ya xelkê çi welatekê ye, bi zimanê xwe dijît û bi zimanê xwe jiyanê fêm dike û ev car pêka zanîna zimanê xwe welat, regez û hemû tiştên din fêm dike û ji bo wan xebatê dike.

Haydgir, Feylesofê Almanî li ser zimanê dayîkê dibêje: Hebûna mirovan li maln de bi zimanê wan e û zimanê dayîkê zimanê pêywendiyê nine! Em li zimanê wêjeya Kilasîk a Erfaniya xwe, bi zimanê dayîkê hest û dil dibêjin! Zimanê dayîkê soz, dil û hesta mirovan e, ku wisa be ev kesên ku dixwazin zimanê dayîkê yê mirovan ji wan bistînin li rastî de tevî hebûna wan mirovan şer dikin û nikarin serkevtinê bi dest bînin.

Zimanê Kurdî wek zimanekî herî kevnar li cîhana îroyîn de, û bi piştîvaniya çandî û dîroka xwe heta iro rojê hatiye pêş û di vê rêya bi asteng de, gellek ji rewşenbîrên Kurd cangorîtî kirin, heta ku ev zimane bi vî awayî paqij bimîne û bigihje destê me. Dayîk û bavên me bi gotina çîrok û serpêhatiyan, bi xwandina kilam û stranan, bi nivîsandina vî zimanî û hin caran bi şer û berxwedanê ev zimanê şîrîn li metirsiya jinavçunê rizgar kirine û wek emanet û nasnameya me gehandine destê me. Îro rojê bi derkevtina TV û ragehandinên pêşkevtî, erkê li ser milên rewşenbîrên kurd û her takekî civaka kurdî ye ku ji bo parastina vî zimanî xebat û têkoşînê bikin.

Rêxistina Neteweyên hevgirtî sala 2008'an wek sala zimanê dayîkê bi nav kir û Enîstîtuya Kurdî ya Parîsê Sala 2010'an wek sala zimanê Kurdî bi nav kiriye. Bila em hemû bi hevre ji bo ziman û çanda xwe xebatê bikin û bi vî awayî serbarê rêzgirtin li xebat û cangorîtiya rêber û pêşengên xwe, em nasname û kesayetiya xwe li xetera jinavçunê biparêzin û bi hevre ji bo zimanê xwe xebatê bikin.

Kaniya Helbestan

Jina Jîndar

Roza Kurd

Delal, dilsoz,
Dilovan, bendewar
Û Fedakar im.
Ne dilsar im
Dilgerm,
Hest tenik û nazdar im.
Heval, hogir,
şervan û mizgîn
Pakrewanek şiyar im.
Xwînşêrîn,
Bedew û kevok
Ez Afrodite me.
Xweza, gul,
xecxecok û binefş
Buhar û avdar im.
Dayika kêmxew
Derya kul û derdan
Tekoşer, zîrek
Û stûna malê me
Ez jina jîndar im

www.arsivakurdi.org

agiri

Duheftînameyek siyasî, civakî, çandî û hunerî ye ku Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê diweşîne

http://www.kurdistanmedia.com/kurmanci/index.php
Navenda bingehîn ya xebata Agirî li Kurdistanê ye.
Navnîşana derveyî welat:
AFK B.P. 102- 75623 Paris CEDEX 13 –FRANCE

E - Mail: agiri2003@hotmail.com
agiri2003@gmail.com, rojnamaagiri@gmail.com

Bext Ji Alîgirên Ehmedînijad Li Kûpa 2010'an De Zivirî!

Jiber ku hin taximên welatên dijberê Komara Îslamî li kûpaya 2010'an de biser neketin, ji karibidestên Komara Îslamî re bû mijarek balkêş û bi gotinên xorafatî û ecêb dîsan xwe kirin pêkenokê alemê.

Wezîrê Derve Yê rejîmê ragihand: Jiber ku ew piştevanê tehrîmên li dijî Îranê bûn, biserneketin. Lê gellek nekişand ku bext û felek ji taximên alîgirên wan jî vegeriya û yek li pey yê din li hember taximên welatên razî û alîgirê dorpêçan, tûşî şikest û dorandinên bişerm hatin û ji kûpa cîhanî destvala vegeriyan. Bi taybet tîma Birazîl û Arjantînê, ku stêrkên kûpayên berê bûn. Ji hêla din ve jî rahênerê taxima Arjantînê Maradona, ku berê kirasê xwe jî ji Ehmedînijad re kiribû diyarî û ji kesatiya wî pir hez dike, serbarê dorandinê, bi hin riftarên nebaş bi temaşevanên Alman re dîsan bûye rojeva medyayan û nîşan da ku her jêhat û hêjayî hevaletî û alîgiriya Ehmedînijad e.

Mihemed Moitadê Binzînê Ye

Ligor malpera Mêhr, li gondekê ser bi bajarokê Eşrefiye a bajarê Gîlana Îranê, zarokek bi navê Mihemed, motadê binzînê bûye û bi bê binzîn najî. Bavê wî dibêje ku Mihemed di temenekî biçûk de fêrî binzînxwarinê bûye û niha jî bi tu awayekê nikare terk bike. Ger binzîn jê xelas bibe pêşî ji matorsîklêtan digre yan jî dest bi dizîna binzînê dike. Herwiha dayîka wî dibêje, dema ku ji Mihemed ducan bûye, keyfa wê bi bêhna binzînê dihat û gelek binzîn bêhn dikir. Hêjayî gotinê ye ku pizîşkê wî gotiye ku Mihemed berdewam binzînê dixwe, lê çi nîşanek nesaxî û metirsiyek ji Mihemedê binzînxwar re nine.

Stranek Farsî Ji Bo Ferzad Kemanger

Di karê xwe yê herî nû de, Hunermendê Stranbêj ê Fars Şahîn Necefî, stranek bi navê "Berader" (Bira) ji bo şehîd Ferzad Kemanger amade kiriye û pêşkêşî dayîka wî "Daye Seltene" kiriye.

Helbesta vê strana ya Şahîn Necefî bi xwe ye. Aheng û parvekirina wê ji hêla Babek Xezayî ve ye. Di vê stranê de mifah ji muzîka kurdî jî hatiye wergirtin ku xweşiyek taybetî daye stranê.

Hêjayî gotinê ye ku Ferzad Kemanger, mamosta di xwendingehên bajarê Sine de, 9'ê Gunala îsla di girtîgeha Êvîn a Tehranê ji hêla hêzên ewlehî yên Komara Îslamî ya Îranê ve di gel 4 kesên din hate darvekirin, ku bû sedema narezayetiya cîhanî gireva gireva giştî li Kurdistanê de. Aknews/ Ş-M

Kurdê Ku Pêlava Xwe Girte Erdoxan, 3 Sal Ceza Xwar

Xortê Kurd Hukman Cuma yê 27 salî, di 22 ê Reşemeya îsal, li Sevilla bajarê Spanyayê de pêlava xwe havîtibû Serokwezîrê Tirkiyê Teyip Erdoxan û gotibû "Viva Kurdistan" (Bijî Kurdistan).

Wî ragihandibû ku armanc ji wî karî bal kişandina ser pirsa kurd li Tirkiyê de bûye.

Cuma li Spanyayê hate darizandin, û 3 sal cezayê girtîgehê û cezayê pereyê nextî jî li wî birîne.

Li Somalê Cezayê Temaşekirina Mondiyalê, 39 Qamçî Ne

Grûpeke ciwanan ku navê Cemaeta Ciwanên Somalî li xwe kirine, dest bi operasyona şopandina wan kesan kirine ku li Mondiyalê temaşe dikin. Cemaet bi şev û roj dawêjin ser malan û kesên ku li gokapê temaşe dikin, digirin û wan didin bin lêdaneke giran.

Ciwanekî ku di dema temaşekirinê de hatiye girtin, dibêje: li dema temaşekirina leyîza Alman û Australya de, grûpeke Cemaetê avêtin ser mala min û ez girtim, bi tundî li min xistin, porê min tiraşîn û piştre 39 qamçî jî li min dan û ez berdam. Herweha hin caran jî cezayê bi qasî 50 Dolarî jî dide wan kesan.

Êdî li Somalê kesek nikare bi dizî li Maçên cîhanê temaşe bike û yek ji sûçên herî giran tê hesibandin, ji ber vê yekê kesên ku temaşe dikin, pir bi nehênî û bêyî ku kesek bi wan bihese, derî li ser xwe kilît dikin û fersenda temaşekirinê bi dest xwe tînin.
Avesta

Seyîd Sadiq Şîrazî: Mozîk Dibe Hegera Rizîna Didanan

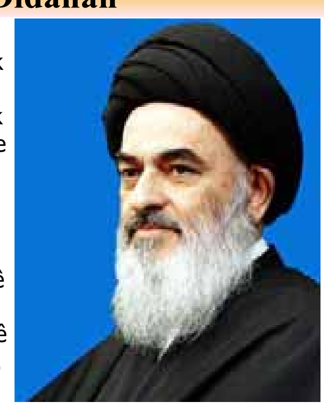

Mela Seyîd Sadiq Şîrazî di malpera Şîe News de li ser mozîk û şetrencê gotiye: xêncî wan zirarên ku zanista roj li ser mozîk û şetrencê îspat kirine, der ketiye ku mozîk di derûna mirov de îhsas û heyecanê pêktîne. Heyecan jî sedemê piraniya nesaxiyan e û heta dibe sedema rizandina didanan, cuda ji cezayê giran ku Xwedayê zana di qiyametê de bo guhdarên mozîkê şibî agirê cehnemê amade kiriye.